

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-35/22 - 1

Kohtuasi C-35/22

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

17. jaanuar 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Audiencia Provincial de Málaga (Málaga provintsi kohus,
Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

14. detsember 2021

Apellant:

Cajasur Banco, S.A.

Vastustajad:

JO

IM

**AUDIENCIA PROVINCIAL DE MÁLAGA (MÁLAGA
PROVINTSI KOHUS)**

SEKTSIOON NR 6

[...]

[...] [Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ning menetlusepoolte ja nende esindajate
identifitseerimine]

I. FAKTILISED ASJAOLUD

1. *Juzgado de Primera Instancia 18 bis de Málaga* (Málaga esimese astme kohus 18 bis) 2. märtsi 2020. aasta kohtuotsusega menetluses [...] tehti järgmine otsus:

„Eespool esitatut arvesse võttes RAHULDAB KOHUS IM-i JA JO hagi LEPINGU TÜÜPTINGIMUSTE TÜHISUSE TUVASTAMISEKS ja SUMMADE NÕUDE ÜHE OSANIKUGA ÄRIÜHINGU CAJASUR BANCO, S. A. vastu [...] ning seega otsustab:

- TUVASTADA, ET poolte vahel sõlmitud notariaalses HÜPOTEEKLAENULEPINGUS sätestatud „kulude klausel“, konkreetset 5. tingimus, ON TÜHINE hüpoteegitagatisega seotud kulude osas,

- MÕISTA kostjalt VÄLJA hagejale 488,69 eurot tasutud notaritasu (50% algselt nõutud summast), halduskulude (50% algselt nõutud summast), 100% registreerimistasude eest, välja arvatud riigilõiv, eespool esitatud tingimustel ja millele lisandub tsiviilseadustiku (Código Civil) artiklis 1.896 ette nähtud seadusjärgne intress, see tähendab alates maksete tegemise kuupäevast, ilma et see piiraks tsiviilkohtumenetluse seaduse (Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC)) artikli 576 sätete kohaldamist.

- KOHUSTADA kostjat kõnealune lepingutingimus lepingust kõrvaldama eespool nimetatud tingimustel.

- TUNNISTADA, et nimetatud leping jääb ülejäänud osas kehtima.

- MÕISTA KOHTUKULUD välja kostjalt. “

2. Selle kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse arutamise, hääletamise ja otsuse tegemise kuupäevaks määrati 8. veebruar 2022.

3. Nimetatud apellatsioonkaebus on esitatud ainult nimetatud kohtuotsuse resolutsiooni selle [punkti] peale, milles otsustati mõista LEC-1/2000 artikli 395 lõike 1 alusel kohtukulud välja kostjalt.

4. Võttes arvesse Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) hiljutist kohtupraktikat, mida on väljendatud muu hulgas Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 1. tsiviilkolleegiumi 8. juuni 2021. aasta kohtuotsuses ROJ: STS 2295/2021 ja 22. septembri 2021. aasta kohtuotsustes ROJ:STS 3421/2021 ja ROJ:STS 3413/2021, paluti menetlusepooltel eelnevalt avaldada seisukohta Euroopa Liidu Kohtule eelotsuse küsimuse esitamise asjakohasuse kohta.

5. [...] [Eelotsusetaotluse esitanud kohus otsustab esitada käesoleva eelotsusetaotluse]

II. ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

1. Apellatsioonkaebuse eseme piiritlemine.

- 1 Käesolev menetlus põhineb asjaolul, et tuvastati lepingutingimuse (kulude klausel) tühisus – tingimus, mis sisaldas hüpoteegitagatisega laenulepingus, mis on sõlmitud poolte vahel, kellest üks on tarbija (laenusaaaja), ning seega kuuluvad kohaldamisele direktiiv 93/13/EMÜ ning Hispaania tarbija- ja kasutajakaitse õigusnormid 1/2007 ja LCGC-7/1998.
- 2 Kui tarbija esitas hagi, võttis kostja selle õigeks, kuigi algselt nõuti konkreetseid summasid, millega nõustuti [alles pärast korrigeerimist] hiljem. See tähendab, et algselt võetakse õigeks, et lepingutingimus on ebaõiglane, kuid selle tühisuse tõttu nõutud summasid ei võeta täielikult õigeks. Selles kohtuotsuses on sedastatud see õigeksvõtt ja need summad, millega on kostja väidetavalt nõustunud.
- 3 Vaidlustatud kohtuotsuses jäeti siiski kohtukulud kostja kanda, leides, et õigeksvõtule vaatamata oli siiski tegemist nõude olulises osas rahuldamisega.
- 4 Tsiviilkohtumenetluse seaduse 1/2000 (Ley de Enjuiciamiento Civil 1/2000) artiklis 395, mis on vastav Hispaania menetlusnorm, on sätestatud:

Artikkel 395. Kohtukulude väljamõistmine õigeksvõtu korral.

1. Kui kostja võtab hagi õigeks enne sellele vastamist, ei jäeta kohtukulusid tema kanda, välja arvatud juhul, kui kohus tuvastab nõuetekohaselt põhjendades, et kostja on toiminud pahauskselt.

Pahausksus tuvastatakse igal juhul, kui enne hagi esitamist on kostjale saadetud nõuetekohane ja põhjendatud maksenõue või kui on algatatud lepitusmenetlus või esitatud kostja vastu lepitustaotlus.

2. Kui õigeksvõtt toimub pärast hagile vastamist, kohaldatakse eelmise artikli lõiget 1.

2. Hispaania Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) hiljutine kohtupraktika

- 5 Õigeksvõtu kohta konkreetsetes, tarbijalepingute tüüptingimustega seotud küsimustes on Hispaania Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) hiljuti seisukoha võtnud järgmistes kohtuotsustes: Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 1. tsiviilkolleegiumi 8. juuni 2021. aasta kohtuotsus ROJ:STS 2295/2021 ning Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 22. septembri 2021. aasta kohtuotsused ROJ:STS 3421/2021 ja ROJ:STS 3413/2021.
- 6 Esimeses neist, 8. juuni 2021. aasta kohtuotsuses käsitleb ta kohtukulude väljamõistmist õigeksvõtu korral, kui kostja on eelnevalt saanud nõudekirja (tsiviilseadustiku artikli 395 lõige 1), ja viitab oma 9. märtsi 2003. aasta

kohtuotsusele STS 131/2021. Tõlgendades juhtumit, kus algul oli krediidasutusele saadetud eelnev nõudekiri, kuid kus oli hagi esitatud enne nõudekirjale vastamise tähtaja möödumist ja krediidasutus oli hagi hiljem õigeks võtnud, leiab ta, et LEC artiklit 395 tuleb tõlgendada nii, et kostja ei ole toiminud pahauskselt ning seega ei tule kohtukulud välja mõista temalt.

- 7 Teises, 22. septembri 2021. aasta kohtuotsuses on selgitatud artikli 395 puhul kohaldatavat kohtupraktikat samamoodi nagu teistes kohtuotsustes, mis on vaatluse all:

„Nagu on sedastatud siinse kohtu 9. märtsi 2021. aasta kohtuotsuses 131/2021, on üks osundatud õigusnormi eesmärke soodustada vaidluste lahendamist kohtuväliselt. Potentsiaalset hagejat julgustatakse otsima vaidlusele lahendust ilma kohtusse pöördumata, mistõttu juhul, kui hageja püüdis vaidlust lahendada kohtuväliselt enne hagi esitamist ega saanud oma nõudele rahuldavat vastust, ja kui siis isik, kellega tal on vaidlus, võtab seejärel hagi õigeks, loetakse, et viimane on toiminud pahauskselt, ja kohtukulud mõistetakse välja sellelt isikult. Ja vastupidi, kui esitatakse hagi, ilma et eelnevalt oleks püütud leida kohtuvälist lahendust „nõuetekohase ja põhjendatud nõudekirja“ saatmisega, lepitusmenetluse algatamisega või lepitustaotluse esitamisega, on risk, et kui kostja võtab hagi õigeks enne sellele vastamist, kannab kumbki pool oma kohtukulud ise, kuna selleks, et soodustada õigeksvõttu (mis kiirendab vaidluste lahendamist ja vabastab kohtusüsteemi vajadusest kulutada ressursse kohtuvaidlustele, mis ei nõua nende osalust), vabastab seadus kostja, kes võtab hagi õigeks, ilma et ta toimiks pahauskselt, kohustusest tasuda kohtukulusid. Nii julgustatakse ka potentsiaalset kostjat lahendama vaidlust kohtuväliselt, sest kui ta tulevase hageja saadetud kohtuvälise nõudekirja [nõuet] ei täida ja tulevane hageja on sunnitud esitama hagi kohtutele, jäetakse [ka] juhul, kui kostja võtab hagi õigeks, kohtukulud tema kanda, kuna leitakse, et ta on toiminud pahauskselt.

4.- Tsiviilkohtumenetluse seaduse (Ley de Enjuiciamiento) artikli 395 lõige 1, mis on ajaliselt kohaldatav, ei ole ELi õigusega vastuolus, ka juhul, kui seda kohaldatakse kohtuvaidlustes ebaõiglase lepingutingimuste üle. Tarbijakaitse põhimõtte, mille üks tahke on direktiivist 93/13/EMÜ tulenev tõhus kaitse ebaõiglase lepingutingimuste vastu, tuleb ühitada ELi õiguse teiste põhimõtetega, nagu korraõiguse õigusemõistmise tagamise põhimõtte, mis on hädavajalik õigusiõiguse põhimõtte tõhususe jaoks, mis on üks liidu õiguskorra alustaladest.

5.- Üks selle korraõiguse õigusemõistmise põhimõtte tahke on tagada, et kohtute vahendeid, mis on alati piiratud, kasutataks nende kohtuasjade lahendamiseks, mis nõuavad vältimatult kohtulikku lahendamist, sest kohtuvälist lahendust ei ole võimalik leida. Selliselt ei kuluta kohtuasjad, mida saab lahendada väljaspool kohtuid, aega ja ressursse, mis tuleb pühendada teistele kohtuasjadele, milles on kohtuvõimu sekkumine hädavajalik.

6.- See on samas kasuks ka tarbijale, sest kohtulik arutamine on aeglane, kallid ja mitte just riskivaba (tähtaja möödalaskmine, menetluslikud piirid jne) viis lahendada vaidlusi, millesse ta on sattunud.

7.- Need põhjused seletavad ELi kindlameelset panust vaidluste kohtuvälise lahendamise soodustamisele, ka tarbimisasjades – see väljendub niisugustes õigusnormides nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai

2013. aasta määrus (EL) nr 524/2013 tarbijavaidluste internetipõhise lahendamise kohta või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta.“

- 8 Selles kohtuotsuses on selgelt selgitatud, et kui esitatakse hagi, ilma et eelnevalt oleks püütud leida kohtuvälist lahendust „nõuetekohase ja põhjendatud nõudekirja“ saatmisega, lepitusmenetluse algatamise või lepitustaotluse esitamisega, on oht, et kohtukulud tuleb kanda [tarbijal] endal, kui kostja võtab hagi õigeks enne sellele vastamist. See tähendab, et kohtukulude kandmine kohtumenetluses määratakse õigeksvõtu korral kindlaks järgmiselt: 1. Kui pangale saadeti nõudekiri ja pank ei vastanud, võib hagi korral nõudemenetluse kulud tema kanda jätta. 2. Kui pangale saadeti nõudekiri, aga talle ei antud piisavalt aega vastamiseks, siis ei jäeta hilisema nõudemenetluse kulusid panga kanda. 3. Kui pangale nõudekirja ei saadetud ja esitatakse otse hagi, siis ei jäeta selle nõudemenetluse kulusid panga kanda, kui pank võtab hagi õigeks.
- 9 Kolmandaga viidatud kohtuotsustest kinnitatakse meie viidatud süsteemi.

3. Kolleegiumi hinnang ja eelotsuse küsimused.

- 10 Kõigest eelnevast tuleneb, et Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) väljakujunenud kohtupraktika on olnud jätta lepingute tüüptingimuste juhtudel kohtukulud kostja (krediidiasutus) kanda, lähtuvalt sellest, kas sellele asutusele on enne kohtumenetluse algatamist eelnevalt esitatud nõue või mitte. Seega, kui on esitatud eelnev nõue, aga krediidiasutuselt lahendust ei saa, ning hiljem esitatakse kohtulik nõue, siis tuleb kohtukulud jätta krediidiasutuse kanda, isegi kui ta võtab hagi õigeks. Kuid kui eelnevat nõuet ei ole esitatud ja pärast kohtumenetluse algatamist võtab krediidiasutus hagi õigeks, siis ei jäeta kohtukulusid tema kanda, kuna ta ei toiminud pahauskselt.
- 11 Eelnevalt esitatu võib esiteks mõjutada õigust tõhusale õiguskaitsevahendile (Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47, 2000/C-364/01), kuna see määrab, et nõudeõiguse ja täieliku hüvitamise tingimuseks on, et on tehtud eelnev kohustuslik kohtuväline toiming. Seega peab tarbija selleks, et tema nõue täielikult rahuldataks, tingimata tegema eelneva kohtuvälise toimingut, ilma et tal oleks võimalik algatada otse kohtumenetlust, kuna õigeksvõtu korral ei hüvitataks talle selle kohtumenetluse kulusid, isegi kui tegemist on ebaõiglaste lepingutingimustega, mis ei ole siduvad. Niisiis ja nagu on märkinud Euroopa Kohus (kohtuasi C-243/08, Pannon GSM, punkt 28), ei saa mittesiduv laad sõltuda sellest, kas või millal tarbija on väitnud, et teatav lepingutingimus on ebaõiglane või kas ta on selle tingimuse kehtivuse vaidlustanud, nagu on Euroopa Kohus kinnitanud, otsustades, et „[...] direktiivi artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et ebaõiglane lepingutingimus ei ole tarbijale siduv, mistõttu ei ole tal ka vaja seda tingimust siduvuse välistamiseks eelnevalt tulemuslikult vaidlustada“.
- 12 Samuti võiks antud tõlgendus mõjutada tarbija õigust täielikule hüvitisele, sest see kohustab teda tingimata esitama enne kohtusse pöördumist nõudekirja, et tagada,

et tal oleks selline õigus (direktiivi 93/13/EMÜ artikli 6 lõige 1). Viidatud Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 8. juuni 2021. aasta kohtuotsuses on kinnitatud: „Nõue, et tarbija peab eelnevalt esitama kohtuvälise nõudekirja tingimustel ja tähtaegadega, mis võimaldavad nõude saanud isikul anda rahuldava vastuse, et tarbija ei peaks juhul, kui kostja võtab hagi õigeks, kandma oma kohtukuluseid ise, ei takista direktiivi 93/13/EMÜ tõhusust ebaoproportsionaalselt ja konkreetselt seda, et ebaõiglane lepingutingimus ei oleks tarbijale siduv, ilma et tal tuleks kanda oma advokaadi ja esindaja kulusid, sest see nõue ei muuda direktiiviga tarbijale antud õiguste kasutamist praktikas võimalikuks ega ülemäära keeruliseks, kuna seda nõuet on lihtne täita.“

- 13 Eespool öeldut mõjutab asjaolu, et juba Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 23. detsembri 2015. aasta kohtuotsusega tuvastati, et niisugune tingimus, nagu on siin vaatluse all, on tühine, ja kuigi niisuguse tühisuse tagajärgi on Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) kohtupraktikas aja jooksul järk-järgult kindlaks määratud, on kohtupraktika sellise tühisuse tagajärgede osas vähemalt osaliselt välja kujunenud juba mitu aastat tagasi (näiteks see, et pank peab kandma kõik registreerimistasud ja pool notari tasust). Selles olukorras ei kujune krediidasutuste hoiakuks mitte tarbijale hüvitise maksmine niisuguse lepingutingimuse tõttu, mille kohta on teada, et see on tühine, vaid oodata, et tarbija esitaks hagi (ja järelikult kannab oma advokaadi ja esindaja tasud), ning [alles siis] hagi õigeks võtta, millest tulenevalt ei tule neil [tarbija] kohtukuluseid kanda, kuna tarbija on jätnud eelneva nõudekirja saatmata. Nii läheks see taas vastuollu täieliku hüvitamise põhimõttega, mis pandi paika Euroopa Kohtu 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsuses: „Eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimust tuleb põhimõtteliselt käsitada nii, et seda ei ole kunagi olemas olnud, mistõttu ei saa sellel olla tagajärgi tarbijale. Seetõttu peab niisuguse lepingutingimuse ebaõigluse kohtulik tuvastamine tarbija jaoks põhimõtteliselt tagajärjena kaasa tooma selle õigusliku ja faktilise olukorra taastamise, milles ta oleks olnud selle lepingutingimuse puudumisel.“
- 14 Tuleb täpsustada, et riigisisese õiguse, eespool nimetatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 395 järgi loetakse, et pahauskusega on tegemist siis, kui kostjale on enne hagi esitamist saadetud nõuetekohane ja põhjendatud nõudekiri; kuid see ei tähenda, et pahauskus võiks avalduda kas kostja muudest hoiakutes, näiteks selles, et ta teab, et lepingutingimus on ebaõiglane, kuid ei võta midagi ette selle tagajärgede kõrvaldamiseks ja tarbija nõude täitmiseks, vaid ootab, et tarbija esitaks tema vastu hagi, teades, et kui kohtuvälist nõudekirja ei saadeta, siis pea ta [tarbija] kohtukuluseid kandma, või ka selles, et ta ootab kohtuvälise nõudekirja saatmist, et heastada ebaõiglast olukorda, mis on tekitatud lepingutingimusega, mille kohta ta teab, et see on tühine.

15 [...]

[...] [Allpool esitatud eelotsuse küsimuste sõnasõnaline transkriptsioon]

OTSUSTAB ESITADA EELOTSUSETAOTLUSE EUROOPA LIIDU KOHTULE, esitades järgmised küsimused:

1. Kas õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 on vastuolus, kui tarbijalt nõutakse, et ta peab enne kohtumenetluse algatamist olema esitanud eelneva kohtuvälise nõude selleks, et lepingu teatava tüüptingimuse tühisuse tuvastamine selle tingimuse ebaõigluse tõttu tooks kaasa kõik niisuguse tühisusega kaasnevad õiguslikud tagajärjed hüvitamise osas (kaasa arvatud kohtukulude hüvitamine), kooskõlas nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 6 lõikega 1?

2. Kas õigusega täielikule hüvitamisele ning Euroopa Liidu õiguse ja eespool nimetatud direktiivi artikli 6 lõike 1 tõhususega on kooskõlas see, et kulude (sealhulgas kohtukulude) väljamõistmise kriteeriumiks on see, kas tarbija on esitanud krediitdiasutusele eelneva kohtuvälise nõude nimetatud lepingutingimuse kõrvaldamiseks?

[...]

[...] [Riigisisese menetluse peatamine ja menetluslikud lõpuvormelid]

TÖÖDOKUMENT